NN 50/2018 (1.6.2018.), Pravila o organizaciji tržišta plina

HRVATSKI OPERATOR TRŽIŠTA ENERGIJE D.O.O.

1007

Na temelju članka 89. Zakona o tržištu plina (»Narodne novine« 18/2018; dalje u tekstu Zakon) i Odluke o davanju suglasnosti Hrvatske energetske regulatorne agencije (klasa: 310-34/18-06/70, urbroj: 371-01-18-3) od 29. svibnja 2018. (dalje u tekstu: Agencija), HRVATSKI OPERATOR TRŽIŠTA ENERGIJE d.o.o. (dalje u tekstu: operator tržišta plina) donosi

PRAVILA

O ORGANIZACIJI TRŽIŠTA PLINA

I. OPĆE ODREDBE

Predmet

Članak 1.

(1) Ovim Pravilima o organizaciji tržišta plina (u daljnjem tekstu: Pravila) propisuje se način organiziranja i djelovanja tržišta plina.

(2) Ovim Pravilima uređuju se:

– postupci, načela i standardi za organiziranje i djelovanje tržišta plina prema modelu bilančnih skupina;

– organiziranje bilančnih skupina, njihova odgovornost te vođenje registra voditelja bilančnih skupina i njihovih neposrednih članova;

– ugovorni odnosi operatora tržišta plina s voditeljem bilančne skupine, pružateljem usluge uravnoteženja i operatorom transportnog sustava;

– transakcije na virtualnoj točki trgovanja;

– trgovanja na trgovinskoj platformi;

– obračun naknade za dnevna odstupanja za svaku bilančnu skupinu;

– obračun radnji uravnoteženja odnosno trgovanja na trgovinskoj platformi i aktivirane energije uravnoteženja za uslugu uravnoteženja;

– obračun naknade za neutralnost;

– ostala pravila nužna za organiziranje i rad tržišta plina.

Definicije i izrazi

Članak 2.

(1) Izrazi koji se koriste u ovim Pravilima imaju značenja utvrđena zakonskim i podzakonskim aktima kojima se uređuje energetski sektor i regulacija energetskih djelatnosti.

(2) Osim izraza iz stavka 1. ovog članka, u ovim Pravilima se također koriste izrazi koji imaju sljedeće značenje:

1. *dan unaprijed* – plinski dan u kojem se ugovora transakcija ili trgovanje za realizaciju u narednom plinskom danu;

2. *EIC oznaka* (engl. Energy Identification Coding) – jedinstvena oznaka sudionika na europskom tržištu energije;

3. *informacijski sustav* – programski paket operatora tržišta plina za upravljanje poslovnim procesima;

4. *konačni izvještaj* – mjesečni izvještaj kojeg izrađuje operator transportnog sustava sukladno odredbama Mrežnih pravila transportnog sustava;

5. *lokacijski proizvod – proizvod kojim se trguje* na trgovninskoj platformi sa točno određenom lokacijom promjene vlasništva nad plinom odnosno određenom ulazu u transportni sustav ili izlazu iz transportnog sustava;

6. *marginalna kupovna cijena* – cijena koja se primjenjuje za obračun negativnog dnevnog odstupanja;

7. *marginalna prodajna cijena* – cijena koja se primjenjuje za obračun pozitivnog dnevnog odstupanja;

8. *naknada za dnevno odstupanje bilančne skupine* – novčani iznos koji voditelj bilančne skupine treba platiti ili ima pravo primiti ovisno o utvrđenom dnevnom odstupanju;

9. *nazivni proizvod* – proizvod kojim se trguje na trgovinskoj platformi bez određene lokacije promjene vlasništva nad plinom;

10. *naknada za neutralnost* – novčani iznos koji voditelj bilančne skupine treba platiti ili ima pravo primiti, a koji je utvrđen prema načelu neutralnosti;

11. *neutralnost* načelo prema kojem operator tržišta plina ne smije biti ni na dobitku ni na gubitku nakon provedenih obračuna vezanih za uravnoteženje transportnog sustava;

12. *negativno dnevno odstupanje* – utvrđeno dnevno odstupanje bilančne skupine u slučaju kada je preuzeta količina plina iz transportnog sustava veća od predane količine plina u transportni sustav za plinski dan;

13. *negativna energija uravnoteženja* – količina plina preuzeta iz transportnog sustava odnosno proizvod kojeg operator transportnog sustava prodaje na trgovinskoj platformi radi uravnoteženja transportnog sustava;

14. *negativna energija uravnoteženja za uslugu uravnoteženja* – količina plina koju pružatelj energije uravnoteženja za uslugu uravnoteženja preuzima iz transportnog sustava, radi uravnoteženja istog;

15. *obračunsko razdoblje* – vremensko razdoblje od prvog plinskog dana do zadnjeg plinskog dana u mjesecu obuhvaćeno konačnim izvještajem;

16. *pozitivno dnevno odstupanje* – utvrđeno dnevno odstupanje bilančne skupine u slučaju kada je predana količina plina u transportni sustav veća od preuzete količine iz transportnog sustava za plinski dan;

17. *pozitivna energija uravnoteženja* – količina plina predana u transportni sustav odnosno proizvod kojeg operator transportnog sustava kupuje na trgovinskoj platformi radi uravnoteženja transportnog sustava;

18. *pozitivna energija uravnoteženja za uslugu uravnoteženja* – količina plina koju pružatelj energije uravnoteženja za uslugu uravnoteženja predaje u transportni sustav, radi uravnoteženja istog;

19. *proizvod* kratkotrajni standardizirani proizvod kojim se trguje putem trgovinske platforme radi promjene vlasništva nad plinom u transportnom sustavu;

20. *prosječna dnevna primjenjiva cijena* – cijena koja se računa kao aritmetička sredina marginalne kupovne cijene i marginalne prodajne cijene za svaki plinski dan;

21. *prosječna primjenjiva cijena* – cijena koja se računa kao aritmetička sredina svih prosječnih dnevnih primjenjivih cijena za pojedini mjesec;

22. *radni dani* – svi dani osim subote i nedjelje te blagdana u Republici Hrvatskoj;

23. *službena internetska stranica* – internetska stranica operatora tržišta plina (www.hrote.hr);

24. *sudionik na trgovinskoj platformi* – voditelj bilančne skupine ili operator transportnog sustava koji zadovoljava uvjete potrebne za trgovanje na trgovinskoj platformi;

25. *transakcija* razmjena količine plina između dva sudionika na virtualnoj točki trgovanja;

26. *unutar dana* – plinski dan u kojem se ugovora transakcija ili trgovanje za preostale sate tog plinskog dana;

II. MODEL BILANČNIH SKUPINA

Članak 3.

U svrhu nesmetanog izvršenja i obračuna kupoprodajnih transakcija na tržištu plina, osiguranja podudarnosti količina plina predanih u transportni sustav i preuzetih iz transportnog sustava te razdvajanje financijskih transakcija od fizičke isporuke plina, Pravilima se određuje odgovornost sudionika na tržištu plina prema modelu bilančnih skupina.

Organiziranje bilančnih skupina

Članak 4.

(1) Bilančna skupina je interesno udruženje sudionika na tržištu plina, organizirano na komercijalnoj osnovi, prvenstveno u svrhu uravnoteženja i optimiranja troškova uravnoteženja, za koje je odgovoran voditelj bilančne skupine.

(2) Svaki kupac plina dužan je biti član bilančne skupine.

(3) Bilančnu skupinu čine neposredni i posredni članovi.

(4) Neposredni član bilančne skupine je opskrbljivač plinom ili trgovac plinom za kojeg voditelj bilančne skupine podnosi zahtjev operatoru transportnog sustava za rezervaciju kapaciteta transportnog sustava.

(5) Posredni član bilančne skupine je krajnji kupac plina, koji je s neposrednim članom bilančne skupine ugovorno regulirao opskrbu plinom.

(6) Bilančnu skupinu organizira i vodi voditelj bilančne skupine.

(7) Ako su dva ili više trgovca plinom i/ili opskrbljivača plinom, koji opskrbljuju druge opskrbljivače plinom i/ili kupce plinom iz transportnog sustava, članovi iste bilančne skupine, određuju jednog od njih za voditelja bilančne skupine.

(8) Obračunsko mjerno mjesto krajnjeg kupca priključenog na distribucijski sustav može pripadati samo jednoj bilančnoj skupini.

(9) Iznimno od stavka 8. ovog članka obračunsko mjerno mjesto na kojem se istovremeno obavlja opskrba krajnjeg kupca iz kategorije kućanstvo i krajnjeg kupca koji nije kućanstvo od strane opskrbljivača u obvezi javne usluge koji je ujedno i neposredni član bilančne skupine koju organizira i vodi opskrbljivač na veleprodajnom tržištu plina, pripada u dvije bilančne skupine.

(10) Voditelj bilančne skupine je odgovoran za uravnoteženje bilančne skupine koju organizira i vodi, odnosno za usklađivanje dnevnih količina plina koje se predaju u transportni sustav i preuzimaju iz transportnog sustava kako bi operator transportnog sustava trebao poduzimati što manje radnji uravnoteženja.

(11) Voditelj bilančne skupine odgovoran je za sve troškove vezane za uravnoteženje i odstupanja bilančne skupine koju organizira i vodi.

(12) Voditelj bilančne skupine dužan je voditi registar neposrednih članova bilančne skupine koju organizira i vodi te ga javno objavljivati i nakon svake promjene ažurirati na svojoj internetskoj stranici.

(13) Voditelj bilančne skupine dužan je pisano obavijestiti operatora tržišta plina i operatora transportnog sustava o svakoj promjeni podataka iz stavka 12. ovog članka.

(14) Operator tržišta plina dužan je objaviti registar neposrednih članova svih bilančnih skupina na službenoj internetskoj stranici te ga ažurirati nakon zaprimanja obavijesti iz stavka 13. ovoga članka.

(15) Ako voditelj bilančne skupine ne izvršava obveze iz ugovora iz članka 7. stavka 1. ovih Pravila, ako mu istekne ili mu se oduzme dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, isti se ispisuje iz Registra voditelja bilančnih skupina te mu o tome operator tržišta plina dostavlja pisanu obavijest.

(16) Neposredni član bilančne skupine je, u slučaju iz stavka 12. ovoga članka, dužan bez odlaganja postati članom aktivne bilančne skupine ili organizirati novu bilančnu skupinu.

Registar voditelja bilančnih skupina

Članak 5.

Operator tržišta plina vodi Registar voditelja bilančnih skupina te ga objavljuje na službenoj internetskoj stranici, a sadržava sljedeće podatke:

– puni naziv voditelja bilančne skupine;

– sjedište i adresa voditelja bilančne skupine;

– osobni identifikacijski broj voditelja bilančne skupine;

– matični broj voditelja bilančne skupine;

– EIC oznaku voditelja bilančne skupine;

– dozvola za obavljanje energetske djelatnosti koju obavlja voditelj bilančne skupine;

– registarski broj dozvole za obavljanje energetske djelatnosti;

– datum izdavanja/produženja dozvole za obavljanje energetske djelatnosti;

– datum upisa u Registar voditelja bilančne skupine;

– popis neposrednih članova bilančne skupine.

Postupak upisa u registar voditelja bilančnih skupina

Članak 6.

(1) Za upis u Registar voditelja bilančnih skupina potrebno je podnijeti zahtjev za upis u Registar voditelja bilančnih skupina operatoru tržišta plina putem obrasca na informacijskom sustavu.

(2) Operator tržišta plina dužan je objaviti obrazac iz stavka 1. ovog članka na službenoj internetskoj stranici.

(3) Nakon odobrenja zahtjeva za upis u Registar voditelja bilančnih skupina podnositelj zahtjeva sklapa ugovor s operatorom tržišta plina iz članka 7. stavka 1. ovih Pravila te u roku od najviše 10 dana od dana sklapanja ugovora dostavlja operatoru tržišta plina tražena sredstva osiguranja plaćanja.

(4) Operator tržišta plina nakon ispunjenja obveze iz stavka 3. ovog članka, izdaje potvrdu voditelju bilančne skupine o upisu u Registar voditelja bilančnih skupina.

(5) Operator tržišta plina dužan je obavijestiti Agenciju, Ministarstvo i operatora transportnog sustava o upisu i ispisu iz Registra voditelja bilančnih skupina.

III. UGOVORNI ODNOSI

Ugovorni odnosi s operatorom tržišta plina

Članak 7.

(1) Operator tržišta plina i voditelj bilančne skupine uređuju međusobna prava i obveze sklapanjem Ugovora o reguliranju međusobnih odnosa s voditeljem bilančne skupine, pri čemu se obrazac tipskog ugovora objavljuje kao Prilog 1.a i 1.b ovih Pravila.

(2) Operator tržišta plina i pružatelj negativne energije uravnoteženja za uslugu uravnoteženja uređuju međusobna prava i obveze sklapanjem Ugovora za obračun negativne energije uravnoteženja, pri čemu se obrazac tipskog ugovora objavljuje kao Prilog 2.a i 2.b ovih Pravila.

(3) Operator tržišta plina i pružatelj pozitivne energije uravnoteženja za uslugu uravnoteženja uređuju međusobna prava i obveze sklapanjem Ugovora za obračun pozitivne energije uravnoteženja, pri čemu se obrazac tipskog ugovora objavljuje kao Prilog 3. ovih Pravila.

(4) Operator tržišta plina i operator transportnog sustava uređuju međusobna prava i obveze sklapanjem Ugovora o reguliranju međusobnih odnosa s operatorom transportnog sustava, pri čemu se obrazac tipskog ugovora objavljuje kao Prilog 4. ovih Pravila.

(5) Opskrbljivač plinom, trgovac plinom, operator transportnog sustava i operator distribucijskog sustava dužni su s operatorom tržišta plina sklopiti Sporazum o pristupu informacijskom sustavu operatora tržišta plina temeljem obrasca objavljenog na službenoj internetskoj stranici.

Određivanje sredstva osiguranja plaćanja

Članak 8.

(1) Sredstvo osiguranja plaćanja, koje je voditelj bilančne skupine dužan dostaviti operatoru tržišta plina pri sklapanju ugovora iz članka 7. stavka 1. ovih Pravila, je bankarska garancija ili novčani depozit.

(2) Način određivanja iznosa sredstva osiguranja plaćanja iz stavka 1. ovoga članka, propisuje se u odgovarajućem tipskom ugovoru iz članka 7. stavka 1. ovih Pravila.

(3) Sredstvo osiguranja plaćanja, koje je pružatelj negativne energije uravnoteženja za uslugu uravnoteženja dužan dostaviti operatoru tržišta plina pri sklapanju ugovora iz članka 7. stavka 2. ovih Pravila, bankarska je garancija ili novčani depozit.

(4) Visina iznosa sredstava osiguranja plaćanja iz stavka 3. ovog članka, propisana je u odgovarajućem tipskom ugovoru iz članka 7. stavka 2. ovih Pravila.

(5) Ako sredstva osiguranja plaćanja iz stavka 1. i 3. ne pokrivaju mjesečnu obvezu, operator tržišta plina ima pravo zatražiti dodatna sredstva osiguranja plaćanja koja će pokriti mjesečnu obvezu.

IV. TRANSAKCIJE NA VIRTUALNOJ TOČKI TRGOVANJA

Članak 9.

(1) Pravo na prijavu transakcija na virtualnoj točki trgovanja ima voditelj bilančne skupine.

(2) Operator tržišta plina omogućava voditeljima bilančne skupine svakodnevno prijavljivanje transakcija na virtualnoj točki trgovanja.

(3) Prijavljena transakcija iz stavka 2. ovog članka sadržava sljedeće podatke:

– puni naziv i EIC oznaka prodavatelja;

– puni naziv i EIC oznaka kupca;

– plinski dan ili dane na koje se transakcija odnosi;

– količina plina izražena u kWh, za plinski dan ili dane na koje se transakcija odnosi;

– količina plina izražena u kWh, za preostale sate u plinskom danu u slučaju prijave transakcije unutar plinskog dana.

(4) Voditelji bilančnih skupina samostalno uređuju međusobna prava i obveze proizašle iz prijavljene transakcije na virtualnoj točki trgovanja, bez posredovanja operatora transportnog sustava i operatora tržišta plina.

Članak 10.

(1) Voditelji bilančnih skupina dužni su usuglasiti prijavljene transakcije na virtualnoj točki trgovanja putem informacijskog sustava operatora tržišta plina, najkasnije do 05:00 sati tekućeg plinskog dana za naredni plinski dan ili naredne plinske dane, odnosno najmanje 30 minuta prije realizacije transakcije unutar plinskog dana.

(2) Operator tržišta plina putem informacijskog sustava, najkasnije u roku od 30 minuta obavještava:

– sudionike transakcije o prijavljenoj i prihvaćenoj transakciji;

– operatora transportnog sustava o prihvaćenim transakcijama između sudionika transakcije.

(3) Prihvaćena transakcija na virtualnoj točki trgovanja za plinski dan ne utječe na iznos prethodno prihvaćenih transakcija za isti plinski dan.

(4) Operator tržišta plina omogućava operatoru transportnog sustava i Agenciji, svakodnevno do 09:00 sati tekućeg dana, pristup dnevnom izvještaju o svim prihvaćenim transakcijama na virtualnoj točki trgovanja u prethodnom plinskom danu, a koji za svaku transakciju sadrži sljedeće podatke:

– puni naziv i EIC oznaka prodavatelja;

– puni naziv i EIC oznaka kupca;

– količinu plina iz transakcije, izraženu u kWh/d;

– satnu količinu plina iz transakcije, izraženu u kWh/h;

– jedinstvenu oznaku transakcije.

(5) Operator tržišta plina dužan je Agenciji dostaviti zbirni mjesečni izvještaj svih prihvaćenih transakcija na virtualnoj točki trgovanja. Zbirni mjesečni izvještaj sadrži popis prihvaćenih transakcija na virtualnoj točki trgovanja po voditeljima bilančnih skupina i detaljan popis prihvaćenih transakcija po danima. Izvještaj se dostavlja najkasnije do 25. dana u mjesecu za prethodni mjesec.

V. TRGOVANJA NA TRGOVINSKOJ PLATFORMI

Članak 11.

(1) Trgovinska platforma je elektronička platforma koju osigurava i kojom upravlja operator tržišta plina, a na kojoj je moguće trgovati proizvodima.

(2) Trgovinska platforma omogućava transparentno, nediskriminirajuće i anonimno trgovanje proizvodima sukladno Uputama za korištenje trgovinske platforme (dalje u tekstu: Upute).

(3) Operator tržišta plina dužan je na svojim službenim internetskim stranicama objaviti Upute koje opisuju postupak trgovanja na trgovinskoj platformi i radno vrijeme trgovinske platforme.

(4) Operator tržišta plina dužan je obavijestiti sve sudionike trgovinske platforme i Agenciju o svakoj izmjeni Uputa minimalno 15 dana prije objave na službenim internetskim stranicama.

(5) Pravo trgovanja na trgovinskoj platformi ima voditelj bilančne skupine i operator transportnog sustava uz prethodno sklopljeni Sporazum iz članka 7. stavka 5. ovih Pravila.

(6) Na trgovinskoj platformi svakodnevno se može trgovati nazivnim proizvodima i lokacijskim proizvodima.

(7) Lokacijskim proizvodom može trgovati isključivo operator transportnog sustava s voditeljem bilančne skupine.

(8) Voditelj bilančne skupine može nuditi lokacijski proizvod na ulazima u transportni sustav i izlazima iz transportnog sustava koje određuje operator transportnog sustava, pod uvjetom da na istima ima ugovoren kapacitet transportnog sustava.

(9) Operator tržišta plina ima pravo onemogućiti pristup trgovinskoj platformi onom voditelju bilančne skupine koji krši odredbe ovih Pravila.

Članak 12.

(1) Proizvodi se mogu nuditi unutar plinskog dana ili za naredni plinski dan odnosno dan unaprijed.

(2) Ponuda proizvoda sadržava sljedeće podatke:

– tip ponude s obzirom na kupnju ili prodaju;

– mjesto prodaje ili kupnje (naziv i šifra priključka);

– plinski dan na koji se ponuda odnosi;

– jediničnu cijenu izraženu u kn/MWh;

– količinu plina izraženu u kWh/dan;

(3) Svakoj ponudi iz stavka 2. ovog članka dodjeljuje se jedinstvena oznaka proizvoda.

(4) Trgovanje se smatra zaključenim prihvaćanjem ponude proizvoda od strane sudionika na trgovinskoj platformi.

(5) Operator tržišta plina je dužan bez odlaganja nakon svakog zaključenog trgovanja: